



Justitsministeriet
Straffuldbyrdelseskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

15-17-åriges anbringelse og fællesskab med voksne indsatte i lukkede fængsler, ministeriets sagsnr.: 2018-0092-0674

20-03-2019

1. Indledning og hovedkonklusioner

I forlængelse af mit brev til Justitsministeriet af 11. februar 2019 vender jeg nu tilbage til sagen.

Ved brev af 19. maj 2018 bad jeg – på baggrund af to tilsynsbesøg i henholdsvis Ringe Fængsel, Ungeafdelingen, og Nyborg Fængsel i efteråret 2017 – Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om reglerne om 15-17-åriges anbringelse og fællesskab med voksne indsatte i lukkede fængsler.

Jeg bad samtidig om, at direktoratet sendte sin udtalelse til mig via Justitsministeriet, så ministeriet kunne få lejlighed til at forholde sig til direktoratets svar.

Jeg har modtaget Direktoratet for Kriminalforsorgens udtalelse af 26. juni 2018 og Justitsministeriets udtalelse af 24. august 2018.

Efter min gennemgang af sagen er jeg enig med myndighederne i, at det er meget beklageligt, at den 17-årige afsoner, som jeg besøgte i Nyborg Fængsel, var blevet anbragt i et fængsel, som ifølge reglerne ikke modtager mindreårige afsonere.

Jeg har imidlertid noteret mig de initiativer, der er taget for at sikre personalets kendskab til reglerne om 15-17-årige, herunder reglerne om, i hvilke lukkede institutioner mindreårige kan anbringes (jf. mit samtidige brev til Justitsministeriet, ministeriets j.nr. 2017-0094-0794 og mit sagsnr. 17/02918).

Dok.nr. 17/05171-17/SHS
Bedes oplyst ved
henvendelse

**Folketingets
Ombudsmand**
Gammeltorv 22
1457 København K
33 13 25 12
www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse:
Man.-fre. 10-14
Telefontid:
Man.-tors. 9-16
Fre. 9-15

På baggrund af de nævnte initiativer går jeg ud fra, at kriminalforsorgen fremadrettet sikrer, at mindreårige ikke anbringes i strid med reglerne.

Jeg har endvidere noteret mig, at 15-17-årige, som skal afsone i lukket fængsel, ikke længere anbringes i Ringe Fængsel, men i Søbysøgård Fængsels lukkede ungeafsnit, og at der i ungebekendtgørelsens § 6, stk. 2, er fastsat regler for placering af indsatte på 18 år og derover i ungeafsnittet.

I den forbindelse har jeg også noteret mig, at indsatte på 18 år og derover kun kan anbringes på ungeafsnittet, hvis det vurderes at tjene de 15-17-årige tarv bedst.

På baggrund af det, som jeg har anført ovenfor, foretager jeg mig ikke mere i sagen.

Nedenfor har jeg nærmere redegjort for min vurdering af sagen.

2. 15-17-åriges anbringelse i lukkede fængsler, der ikke er nævnt i ungebekendtgørelsen

2.1. Min anmodning om en udtalelse

I efteråret 2017 blev Ombudsmandens Børnekontor opmærksom på, at der var en 17-årig afsoner i Nyborg Fængsel. Børnekontoret besøgte på den baggrund den pågældende.

I mit brev af 19. maj 2018 bad jeg – med henvisning til besøget – Direktoratet for Kriminalforsorgen om at redegøre for, hvilke regler eller retningslinjer der regulerer 15-17-åriges anbringelse i lukkede fængsler (f.eks. Nyborg Fængsel), der ikke er nævnt i ungebekendtgørelsen (på tidspunktet for tilsynsbesøget bekendtgørelsen nr. 402 af 9. april 2015 – nu bekendtgørelse nr. 103 af 30. januar 2019). Jeg bad også om at få oplyst betydningen af den opregning af lukkede institutioner, som fremgår af ungebekendtgørelsens § 6.

Efter den dagældende bestemmelse i § 6 skulle anbringelse af 15-17-årige i en lukket institution ske i Ringe Fængsel (nu Søbysøgård Fængsels lukkede ungeafsnit, jf. den gældende ungebekendtgørelse), i Anstalten ved Herstedvester (nu Herstedvester Fængsel) eller i arresthus (Københavns Fængsler).

Jeg bad endvidere direktoratet om at oplyse, hvilke regler der regulerer fællesskab med voksne indsatte, når en 15-17-årig anbringes i et lukket fængsel, der ikke er nævnt i ungebekendtgørelsen.

2.2. Myndighedernes svar

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i sin udtalelse af 26. juni 2018 anført, at § 6 i ungebekendtgørelsen er udtømmende, og at der således ikke er hjemmel til at anbringe 15-17-årige i andre lukkede institutioner end de institutioner, der er nævnt i bestemmelsen. Direktoratet har endvidere anført, at der på den baggrund ikke er fastsat regler, der regulerer 15-17-åriges anbringelse i andre lukkede institutioner end dem, der er nævnt i § 6.

For så vidt angår den konkrete sag med den 17-årige afsoner i Nyborg Fængsel har direktoratet bl.a. henvist til, at Kriminalforsorgen Syddanmark, Områdekantoret i Kolding, har oplyst, at kantoret ikke var opmærksom på bestemmelsen i ungebekendtgørelsens § 6, hvilket områdekantoret har beklaget meget.

Direktoratet har endvidere oplyst, at Nyborg Fængsel bl.a. har tilkendegivet, at man var meget opmærksom på den indsatte alder, allerede inden han påbegyndte sin afsoning i Nyborg Fængsel, at han efter sin ankomst med det samme blev placeret på en lille afdeling med kun 5 indsatte, og at fængslet fra starten af anbringelsen løbende gjorde sig grundige overvejelser om den indsatte placering og fællesskab, herunder særligt hvem den indsatte havde fællesskab med.

Fængslet har yderligere anført, at fængslet i videst muligt omfang har overholdt alle regler og hensyn, henset til den indsatte unge alder.

Direktoratet og Justitsministeriet har meget beklaget, at den 17-årige blev placeret i et fængsel, der ikke er beregnet til at modtage afsonere under 18 år.

2.3. Min vurdering

2.3.1. Det fremgår af myndighedernes udtalelser, at § 6 i ungebekendtgørelsen er udtømmende, og at der således ikke er hjemmel til at anbringe 15-17-årige i andre lukkede institutioner end dem, der er nævnt i bestemmelsen.

Nyborg Fængsel var ikke på tidspunktet for børnekantorets besøg i efteråret 2017 – og er fortsat ikke – nævnt i bekendtgørelsens § 6.

På den baggrund er jeg enig med myndighederne i, at det er meget beklageligt, at den 17-årige afsoner, som jeg besøgte i Nyborg Fængsel, var blevet anbragt i et fængsel, som ifølge reglerne ikke modtager mindreårige afsonere.

Jeg har dog noteret mig oplysningerne fra Nyborg Fængsel om bl.a. den opmærksomhed, som fængslet havde på den pågældende og hans fællesskab med andre indsatte.

2.3.2. Det fremgår af direktoratets udtalelse, at Kriminalforsorgen Syddanmark, Områdekantoret i Kolding, ikke var opmærksom på bestemmelsen i ungebekendtgørelsens § 6, hvoraf det fremgår, hvilke lukkede institutioner 15-17 årige kan anbringes i.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har ved brev af 27. juni 2018 informeret mig om initiativer til bl.a. at sikre personalets kendskab til reglerne om 15-17-årige indsatte i kriminalforsorgens institutioner, herunder en faglig standard med titlen: "Når unge under 18 år skal afsone".

Jeg har noteret mig de initiativer, der er taget for at sikre personalets kendskab til reglerne om 15-17-årige, herunder reglerne om, i hvilke lukkede institutioner mindreårige kan anbringes (jf. mit samtidige brev af dags dato til Justitsministeriet, ministeriets j.nr. 2017-0094-0794 og mit sagsnr. 17/02918).

På baggrund af de nævnte initiativer går jeg ud fra, at kriminalforsorgen fremadrettet sikrer, at mindreårige ikke anbringes i strid med reglerne.

3. 15-17-årige indsatte fællesskab med ældre indsatte på ungeafdelingen i Ringe Fængsel (nu Søbysøgård Fængsels lukkede ungeafsnit)

3.1. Min anmodning om en udtalelse

Ifølge ungebekendtgørelsens § 8 finder bekendtgørelsens §§ 2-3 – der vedrører 15-17-årige varetægtsfængslede fællesskab med medindsatte – også anvendelse for domfældte 15-17-årige, der er anbragt i arresthus (Københavns Fængsler) eller i Herstedvester Fængsel.

Ungebekendtgørelsens § 2, stk. 2-6, regulerer 15-17-åriges fællesskab med voksne indsatte.

Bestemmelserne havde tilsvarende ordlyd i efteråret 2017, hvor Ombudsmandens Børnekantor besøgte Ringe Fængsel.

I mit brev af 19. maj 2018 bad jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen om at redegøre for, hvilke regler eller retningslinjer der regulerede 15-17-åriges fællesskab med voksne indsatte i Ringe Fængsel, når ungebekendtgørelsens § 2, stk. 2-6, ikke fandt anvendelse, herunder om de nævnte regler også burde finde anvendelse for Ringe Fængsel.

Jeg henviste til, at børnekontoret ved besøget på Ringe Fængsels ungeafdeling konstaterede, at der afsonede en 17-årig sammen med to 19-årige og en 24-årig.

3.2. Myndighedernes svar

3.2.1. I sin udtalelse har Direktoratet for Kriminalforsorgen indledningsvist oplyst, at 15-17-årige, som skal afsones i lukket fængsel, som følge af flerårssaf-talen om Kriminalforsorgens økonomi ikke længere skal anbringes i Ringe Fængsel, men i "Søbysøgård Fængsels lukkede ungeafsnit".

3.2.2. Direktoratet har endvidere redegjort for baggrunden for, at de særlige regler i ungebekendtgørelsens § 2, stk. 2-6, ikke fandt anvendelse for Ringe Fængsel, ligesom direktoratet har redegjort for bl.a. formålet med etableringen af ungeafdelingen i Ringe fængsel.

Direktoratet har i den forbindelse bl.a. oplyst, at reglerne om anbringelse af 15-17-årige varetægtsarrestanter og afsonere i åbent fængsel blev ændret i forbindelse med Danmarks ratifikation af FN's Børnekonvention, men at der i den forbindelse ikke blev foreslået ændringer i retningslinjerne for anbringelse af 15-17-årige i lukket fængsel i Ringe, hvis klientel for den mandlige dels vedkommende bestod af unge under 23 år.

Direktoratet har yderligere oplyst, at ungeafdelingen i Ringe Fængsel blev etableret i 2000 som en behandlingsafdeling med en særlig indsats over for unge strafafsonere, og at formålet med afdelingen ikke var at adskille 15-17-årige indsatte fra det øvrige klientel, men derimod at iværksætte en særlig pædagogisk og holdningspåvirkende indsats over for unge strafafsonere, der havde svært ved at tilpasse sig en sædvanlig afsoningssituation.

Direktoratet har i den forbindelse henvist til min rapport om en inspektion i Statsfængslet i Ringe fra 2006.

3.2.3. Om placering af indsatte på 18 år og derover på ungeafdelingen i Ringe Fængsel har direktoratet henvist til, at Kriminalforsorgen Syddanmark, Områdekantoret i Kolding, har oplyst, at afdelingen havde en høj personale-normering bestående af pædagoger, pædagogiske assistenter, skolelærer, socialrådgiver og fængselsbetjente. Desuden er det oplyst, at fængslet i de tilfælde, hvor der kun var en eller få 15-17-årige på afdelingen, vurderede, at såfremt der i det øvrige fængsel var en eller flere indsatte, som kunne fremstå som rollemodel og ville have en positiv indflydelse på den eller de 15-17-årige indsatte, ville dette være godt for den eller de unge i forhold til bl.a. socialt fællesskab.

Områdekontoret har endvidere bl.a. oplyst, at de voksne indsatte på ungeafdelingen blev screenet specifikt til afdelingen ved drøftelse mellem enhedschef og ansatte ved Ringe Fængsel, og at de ansatte på afdelingen i særdeleshed har været opmærksomme på kontakten og gensidig påvirkning de indsatte i mellem. Herudover har områdekontoret oplyst, at de indsatte på afdelingen aldrig var alene uden personale, og at der hver 14. dag blev afholdt møde på afdelingen, hvor de indsatte blev gennemgået for så vidt angik adfærd, udvikling, uddannelsesplaner og udslusningsplaner, ligesom sammensætningen af gruppen blev drøftet.

3.2.4. Justitsministeriet har i sin udtalelse oplyst, at Direktoratet for Kriminalforsorgen supplerende over for ministeriet havde tilkendegivet, at Søbysøgård Fængsel er et fængsel for indsatte i alle aldersgrupper, og at de domfældte 15-17-årige ifølge den ugebekendtgørelse, som trådte i kraft den 1. juni 2018, og som var gældende på tidspunktet for ministeriets udtalelse (§ 6 i bekendtgørelse nr. 499 af 17. maj 2018), skulle placeres i et særligt lukket afsnit kun for 15-17-årige. Det er oplyst, at der af den grund ikke var udarbejdet procedurer eller regler vedrørende de 15-17-åriges fællesskab med indsatte på 18 år eller derover.

Ministeriet oplyste endvidere, at direktoratet var opmærksom på fremadrettet at skulle sikre, at de få 15-17-årige indsatte, der anbringes i Søbysøgårds lukkede ungeafsnit, får mulighed for fællesskab med et passende antal medindsatte. Det er oplyst, at direktoratet derfor var ved at overveje mulighederne for, at der efter en helt konkret vurdering kunne anbringes indsatte, der er fyldt 18 år og derover, sammen med de 15-17-årige på det særlige ungeafsnit.

Justitsministeriet har efterfølgende telefonisk oplyst til en af mine medarbejdere, at der som et resultat af direktoratets overvejelser i § 6 i den gældende ugebekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 103 af 30. januar 2019), der trådte i kraft den 1. februar 2019, er indsat et nyt stk. 2, der har følgende ordlyd:

”Stk. 2. I Søbysøgård Fængsels lukkede ungeafsnit placeres som udgangspunkt kun 15-17-årige. Kriminalforsorgsområdet kan dog efter en konkret vurdering placere enkelte indsatte på 18 år og derover på ungeafsnittet, hvis dette vurderes at tjene de 15-17-åriges tarv bedst. Tilsvarende kan indsatte, som efter placering på ungeafsnittet fylder 18 år, efter en konkret vurdering fortsætte deres afsoning i ungeafsnittet. Det er en forudsætning for placering af indsatte på 18 år og derover i ungeafsnittet, at de overføres til anden afdeling, hvis der er behov for plads til en 15-17-årig i ungeafsnittet.”

Det fremgår endvidere af pkt. 8 i den nugældende ungevejledning (vejledning nr. 9085 af 30. januar 2019), at placering af indsatte på 18 år og derover på

det lukkede ungeafsnit i Søbysøgård Fængsel f.eks. kan ske "i den situation, hvor en 15-17-årig ellers ville være alene eller kun være sammen med én eller ganske få andre 15-17-årige på afsnittet. De indsatte på 18 år og derover, som placeres på ungeafsnittet, skal udvælges nøje. Som udgangspunkt skal de være 18-20 år, de skal have særligt behov for pædagogisk støtte og skønnes at kunne bidrage positivt til miljøet på afsnittet uden at dominere de unge. Ud fra de samme kriterier kan en 17-årig, der fylder 18 år efter placering på ungeafsnittet, ligeledes blive på afsnittet."

3.3. Min vurdering

3.3.1. Jeg har noteret mig myndighedernes oplysninger om, at 15-17-årige, som skal afsone i lukket fængsel, ikke længere anbringes i Ringe Fængsel, men i "Søbysøgård Fængsels lukkede ungeafsnit", og at dette også fremgår af den gældende ungebekendtgørelse.

3.3.2. Jeg har endvidere noteret mig myndighedernes oplysninger om bl.a. baggrunden for, at ungebekendtgørelsens bestemmelser om 15-17-åriges fællesskab med voksne indsatte ikke fandt anvendelse for Ringe Fængsel, ligesom jeg har noteret mig oplysningerne om personalenormeringen og de særlige tiltag og vurderinger, der blev foretaget på ungeafdelingen i Ringe Fængsel, i forbindelse med 15-17-åriges fællesskab med voksne medindsatte.

3.3.3. Endelig har jeg noteret mig, at der er kommet nye regler om placering af unge på 18 år eller derover i Søbysøgård Fængsels lukkede ungeafsnit, jf. pkt. 3.2.4. ovenfor.

Jeg har i den forbindelse også noteret mig, at indsatte på 18 år og derover kun kan anbringes på ungeafsnittet, hvis det vurderes at tjene de 15-17-åriges tarv bedst.

På baggrund af det anførte foretager jeg mig heller ikke mere i anledning af denne del af sagen.

Jeg har i et særskilt brev underrettet Direktoratet for Kriminalforsorgen om resultatet af min undersøgelse og har vedlagt en kopi af dette brev.

Jeg lægger en nyhed om sagen på min hjemmeside.

Med venlig hilsen



Jørgen Steen Sørensen

Kopi til:

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Kriminalforsorgen Syddanmark
Institution Nyborg, Nyborg Fængsel